

Rammer og forutsetninger for en god arealplanprosess

- Der økonomiplanen binder kommunens økonomiske disposisjoner, er arealdelen det juridisk bindende budsjettet for forvaltning av kommunens arealer

Færder kommunes intranett x Høyesterett har talt: Dispensasjon x print screen - Google-søk x

https://www.kommunal-rapport.no/meninger/hoyesterett-har-talt-dispensasjon-er-juss-ikke-politikk/856378

Kommunal Rapport Meninger E-avis Nyhetsbrev Ledige stillinger Logg inn

Bestill før 24/4 for å spare 1000 kr på konferansebilletten din.

DEBATT

Høyesterett har talt: Dispensasjon er juss – ikke politikk

Høyesterettsdommen er en vekker, fordi mange kommuner i årevis har behandlet dispensasjonssaker som politiske spørsmål.

https://pagead2.googleadsyndication.com/pcs/click?xai=AKAOjssn...

Disponering av areal er politikk

Arealpolitikken er
i dag blant de mer
komplekse
politikkområdene i
kommunesektoren

krav til utredninger,
nasjonale mål og
sektorvise føringer
gjør saksbildet stadig
mer komplekst.

-
- Denne kompleksiteten drives fram av samtidens mange kriser som skal håndteres i den kommunale arealplanleggingen.
 - Det gjelder blant annet reduksjon av klimagassutslipp, tap av naturmangfold, energibalanse og beredskap
-

Vi er
avhengig av
hverandre

- For at samarbeidet skal fungere, må prosessene være meningsfulle for alle som deltar. Når deltakerne opplever at muligheten til å påvirke svekkes, faller motivasjon, og opplevelsen av maktløshet øker
- Rolleforståelse til politisk og administrativ ledelse, herunder kunnskap om skillet mellom juss og politikk, er viktig
- Men det er også rutiner for involvering og orienteringer i planprosesser, klart språk i plandokumenter, gjensidig tillit og kultur for samarbeid med mer.

Dispensasjonspraksisen kan ikke forsvares med at det handler om et fritt lokaldemokrati. Praksisen undergraver faktisk demokratiske prosesser, skriver Sverre Bromander. Illustrasjonsfoto: Espen Bratlie / Samfoto

Dispensasjoner fra arealplanene er udemokratisk

Lokalpolitikere bommer ikke bare på jussen. I sin villfarelse opptrer de tidvis som om unntak fra plan- og bygningsloven er blitt hovedregelen.

Tidsbruk

- Erfaringer fra Agder viser at selv om stort sett alle kommunene estimerer rundt to år
- på en planrevisjon, er realiteten en helt annen.
- 40 prosent kommer i mål innen to år, 20 prosent bruker tre år, og hele 40 prosent bruker nærmere seks år.

Årsaker?

- Statsforvalter innsigelser?
- teoretisk og teknisk planfaglig kompetanse?
- Mange innspill?

Fremdrift Kommuneplanens arealdel																									
Dato sist revidert		14.04.2026																							
ÅR	Anslag mnd	2026												2027											
KVARTAL		1			2			3			4			1			2			3			4		
MÅNED		Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni	Juli	August	Septemb	Oktober	November	Desember	Januar	Februa	Mars	April	Mai	Juni	Juli	August	Septemb	Oktober	November	Desember
AKTIVITET																									
Arbeidsmøte med politikere																									
Planprogram																									
Oppstart KPA og planprogram på høring																									
Høringsperiode planprogram og planoppstart																									
Vedtak planprogram																									
Arealdelen																									
Prinsippsak for siling av private innspill																									
Kommunale innspill																									
Innspill som skal videre til KU og ROS																									
Bestemmelser																									
Analyse og utredninger																									
Planforslag																									
Høringsperiode																									
Sluttbehandling																									
Politisk behandling																									
Valg																									

Politisk internt arbeidsmøte

- En uformell oppstart av arbeidet med kommuneplanens arealdel
- En dialogarena for erfaringsdeling – ikke beslutninger
- En anledning til å gi tidlige politiske signaler om:
 - viktige tema
 - kjente utfordringer i dagens arealdel
 - behov for politisk involvering underveis
- En forventningsavklaring av:
 - når politikerne ønsker involvering
- hvordan vi best samarbeider videre i prosessen